

Budgetskrivelse 2023

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden	4
Nationella beslut och statlig styrning påverkar nämndens kostnader	4
Befolkningsutvecklingen leder till ökade behov av insatser	6
Ett jämnt mottagande av nyanlända ger bättre planeringsförutsättningar	6
En god och jämlik hälsa i Malmö	7
Långsiktiga effekter av coronapandemin för utsatta grupper	7
Återhämtning och tillväxt på arbetsmarknaden	7
Det behövs fler bostäder för hushåll med låga inkomster	8
Stort behov av stöd och hjälp för att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet	8
Förändringar i Malmö stad	9
Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor	10
Fri från våld - en gemensam angelägenhet	10
Fler Malmöbor i självförsörjning	11
Ett samordnat arbete för att motverka hemlöshet	11
Socialnämndernas gemensamma arbete för kvalitet och effektivitet gentemot Malmöbon	11
Gemensamt arbete för att främja psykisk hälsa	12
Utveckla arbetet med social respons och samverkan med civilsamhället	12
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	13
Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd	13
Boende och hemlöshet	14
Individ- och familjeomsorg	15
Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsgivare	17
Digitalisering	17
Lokaler	18
Kommunbidrag	19
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	22
Begäran om investeringsram	23
Investeringsram	23

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för att ge stöd och hjälp till de Malmöbor inom nämndens målgrupper som har behov av insatser och rätt till bistånd. Nämnden står inför komplexa utmaningar som kräver strategiskt och långsiktigt arbete tillsammans med andra.

Nämnden bedömer att Malmöbornas behov av stöd från socialtjänsten kommer att öka under perioden 2023 till 2025 på grund av förändringar i omvärlden:

- Fortsatt befolkningstillväxt.
- Utmaningar ur ett folkhälsoperspektiv.
- Långsiktiga effekter av pandemin – utsatta grupper har drabbats hårdast.
- Hög långtidsarbetslöshet bland utsatta grupper.
- Fler anmälningar på grund av våld i nära relationer.

En mer stabil migration, ett minskat bostadsunderskott i staden och minskad organiserad brottslighet motverkar dessa ökningar i viss utsträckning. Konsekvenserna av konflikten i Ukraina är än så länge svåra att överblicka. Nationella beslut påverkar nämndens kostnader, till exempel den statliga arbetsmarknadspolitiken, översyn av socialtjänstlagen samt socialförsäkringsförmåner och arbetslöshetsersättningar som inte täcker den enskildes behov att klara sin egen försörjning.

Nämnden har identifierat ett antal utmaningar där staden vinner på att stärka det gemensamma arbetet. Ett framgångsrikt arbete med dessa frågor innebär bättre livsvillkor för de Malmöbor som ingår i nämndens målgrupper samt minskade kostnader för staden som helhet. Nämnden lyfter bland annat:

- Fortsatt utveckling och finansiering av det gemensamma arbetet för likvärdiga uppväxtvillkor.
- Fri från våld - en gemensam angelägenhet.
- Fler Malmöbor i självförsörjning.
- Fortsatt utveckling av samordningen för att motverka hemlöshet.

Nämndens arbete med verksamhetsutveckling och effektivisering under åren 2023–2025 innefattar:

- Inriktningen mot *arbete först* som innebär att alla som kan arbeta, ska arbeta.
- Arbete riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler Malmöbor ska kunna kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier.
- Att stärka det brukarnära stödet och arbeta med kompensatoriska insatser för barn i hemlöshet.
- Att fortsätta effektivisera användandet av boenden i egen regi.
- Att förstärka tidiga och samordnade insatser i samverkan med berörda nämnder.
- Att ytterligare öka antalet insatser i egen regi samt ha fler, mer flexibla och samordnade insatser för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten.
- Arbete mot misstänkta bidragsbrott och för att eliminera risk för felaktiga utbetalningar.
- Ett omfattande digitaliseringsarbete och ett mer effektivt nyttjande av lokaler.

Arbetsmiljöarbetet inom nämndens verksamheter kommer fokusera på kompetensförsörjning, ett hållbart arbetsliv, att förebygga hot och våld på arbetsplatsen samt ett arbete kring *framtidens arbetsgivare*.

Nämndens bedömning är att det finns ett behov av att upprätthålla den nivå på kommunbidraget som nämnden tilldelats för 2021 och 2022 (inklusive tilläggsbudgetar under året) genom uppräknings- för befolknings-, pris- och löneförändringar. Däremot föreligger inte något behov av ytterligare förstärkningar av kommunbidraget, då nämnden bedömer att ökade resursbehov på vissa områden kan finansieras genom effektivisering på andra områden. Nämnden har på uppdrag av kommunstyrelsen lämnat förslag till fördelning av intäktsramen statsbidrag flyktingar till berörda nämnder, men ännu har inget beslut fattats om eventuell avveckling av ramen.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Nationella beslut och statlig styrning påverkar nämndens kostnader

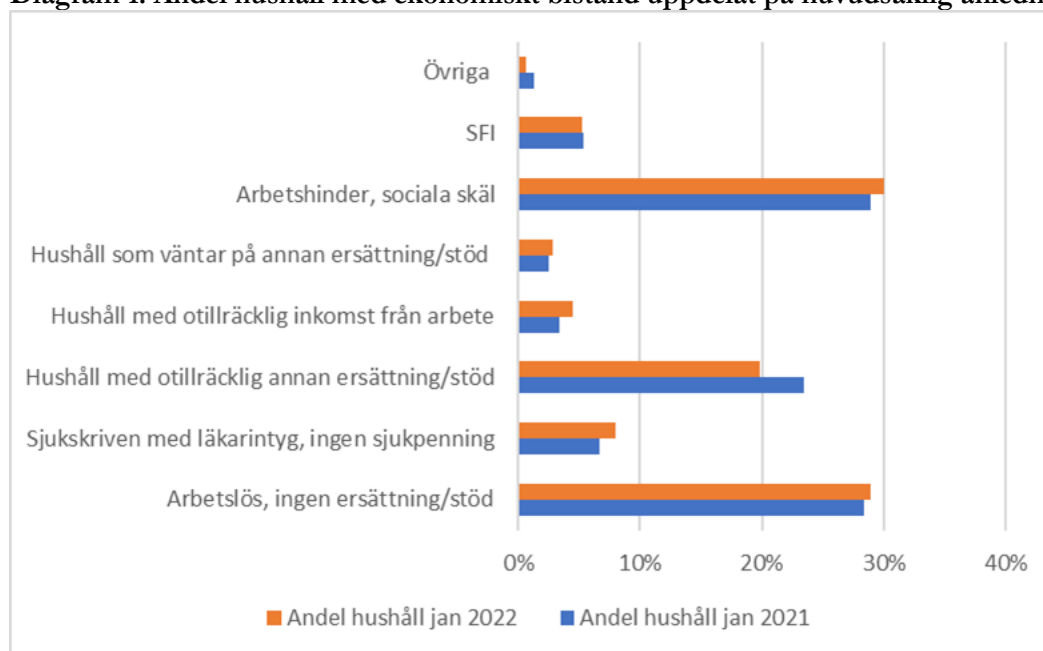
Det finns ett stort antal nationella utredningar, lagförslag och beslut som påverkar eller kommer att påverka nämnden under åren 2023 till 2025. Beslut om hur kommunerna ska finansieras kan också komma att påverka nämnden. Planeringsförutsättningarna för år 2023 kan komma att förändras med kort varsel under hösten 2022 beroende på valresultatet både nationellt och i Malmö.

Statsbidrag och statliga ersättningar till enskilda

Tillfälliga och riktade statsbidrag försvårar nämndens planering och kan leda till underfinansierad verksamhet om de sedan dras in. Generella och långsiktiga satsningar ger bättre förutsättningar för en stabil utveckling och verksamhet. Sveriges kommuner och regioner har i sitt yttrande om utredningen *En god kommunal hushållning* (SOU 2021:75) lyft att staten behöver skapa goda planeringsförutsättningar för kommunerna om de i sin tur ska kunna inta ett mer långsiktigt perspektiv.

Nämndens ekonomi påverkas av att socialförsäkringar och arbetslöshetsersättningar inte är tillräckliga för att Malmöbor ska bli självförsörjande. Cirka 60 procent av försörjningsstödstagarna i Malmö är berättigade till försörjningsstöd på grund av att de inte får någon ersättning från statliga myndigheter eller att andra ersättningar eller inkomsten från arbete inte räcker till. I januari 2022 var nästan 3 000 hushåll berättigade till ekonomiskt bistånd eftersom de var arbetslösa eller sjukskrivna utan ersättning. 1 600 hushåll fick ekonomiskt bistånd på grund av otillräckliga statliga ersättningar.

Diagram 1: Andel hushåll med ekonomiskt bistånd uppdelat på huvudsaklig anledning

Källa: Verksamhetssystemet *Procapita* genom *Koll*

Regeringen har beslutat om ett antal tillfälliga ändringar i socialförsäkringssystemen för att mildra de ekonomiska effekterna av coronapandemin. Några av de tillfälliga reglerna i arbetslöshetsförsäkringen har förlängts fram till slutet på 2022. Det finns en risk för att behovet av ekonomiskt bistånd ökar när dessa tillfälliga förstärkningar upphör.

Arbetsförmedlingens reformering och finansiering leder till osäkerhet

En reformering av Arbetsförmedlingen pågår och målet är att den ska avslutas under 2022. Arbetsförmedlingens insatser kommer framöver i huvudsak att utföras av fristående aktörer. Nämnden bedömer att reformeringen och osäkerheten kring finansieringen av Arbetsförmedlingen kommer att påverka möjligheterna till samarbete kring arbetslösa Malmöbor samt planeringen av nämndens eget arbete med målgruppen.

Utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitik (SOU 2020:41) öppnade upp för Arbetsförmedlingen att ge kommuner i uppdrag att utföra arbetsmarknadstjänster inom ett samarbete för att uppnå gemensamma mål. Det finns en uttalad ambition att arbeta med sådana samarbeten men förutsättningarna är fortsatt oklara. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har efterlyst förtydliganden kring kommunernas roll framöver och för diskussioner med regeringen.

Under de senaste åren har finansieringen av Arbetsförmedlingen och särskilt arbetsmarknadsanställningarna varit ryckig. Inför 2020 fick arbetsförmedlingen utökade resurser för att kunna finansiera extratjänster men redan under 2021 räckte resurserna inte till för att finansiera alla extratjänster som Malmö stad hade planerat för. Under 2022 finns inte längre extratjänster utan istället andra anställningsformer som kräver större finansiering av kommunen. Förändringarna gör det svårt för nämnden att planera för insatser, personal och finansiering inom verksamheten.

Trots osäkerheten fortsätter nämnden att ha ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen inom ramen för den *Strategiska överenskommelsen om samverkan mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen i Malmö* (SÖK). Samverkan har bland annat bidragit till att fler personer deltagit i arbetsmarknadsutbildning, förberedande utbildning eller yrkes-SFI parallellt med inskrivning på arbetsmarknadsavdelningen.

Statlig styrning påverkar nämndens verksamheter

Ny socialtjänstlag

Betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* presenterades hösten 2020 och enligt förslaget skulle den nya lagen träda i kraft den 1 januari 2023. Regeringen har inte lagt fram någon lagrådsremiss och därför är tidplanen osäker. Den nya lagen förväntas bland annat främja det förebyggande arbetet och förenkla biståndsgivningen. Nämnden bedömer att den nya socialtjänstlagen initialt kommer att medföra ökade kostnader som kommunen behöver kompenseras för. Nämndens verksamheter har påbörjat förberedelserna för den nya lagen men det finns en osäkerhet kring vilka delar av förslaget som regeringen kommer att föreslå blir en del av den nya lagen.

Samsjuklighetsutredningen

Den så kallade *samsjuklighetsutredningen* om samordnade insatser vid samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos överlämnade sitt betänkande i november 2021 (SOU 2021:93). Förslaget innebär att hälso- och sjukvården ska ansvara för all medicinsk, psykologisk och psykosocial behandling för samtliga psykiatriska diagnoser – inklusive skadligt bruk och beroende. Det innebär att socialtjänsten inte längre ska bevilja bistånd till behandling. Förslaget är att förändringen ska införas år 2025 och att stimulansmedel för omställningen ska betalas ut under fem års tid. Om förslaget antas av regeringen kommer nämnden under perioden 2023 till 2025 att behöva arbeta med att förbereda för en betydande förändring i verksamhetens inriktning. Förändringen kommer också innebära antingen en minskning av kommunbidraget avseende målgruppen eller en skatteväxling på regional nivå.

Utredning om social bostadspolitik

Regeringen har tillsatt en utredning om social bostadspolitik som syftar till att hjälpa fler in på bostadsmarknaden. Utredningen ska lämna sin slutrapport i mars 2022. Uppdraget är att se över uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun och de bostadspolitiska verktyg som kommuner har för att hjälpa de hushåll som står längst ifrån bostadsmarknaden. Nämnden bevakar utredningens arbete och konsekvenserna för nämndens verksamhet.

Befolkningsutvecklingen leder till ökade behov av insatser

Malmös växande befolkning påverkar nämnden eftersom fler Malmöbor förväntas efterfråga och behöva nämndens stöd och insatser. Malmös befolkning i arbetsför ålder (20-64 år) prognostiseras att öka med i genomsnitt 2 200 personer per år under åren 2023 till 2025.

Utifrån Malmö stads senaste befolkningsprognos beräknas antalet barn och unga öka med ungefär 1 100 per år under perioden 2023–2025. Detta innebär att nästan 50 fler barn varje år kommer att behöva insatser, utifrån antagandet att andelen barn i befolkningen som får insatser förblir oförändrad.

Ett jämnt mottagande av nyanlända ger bättre planeringsförutsättningar

Det finns flera osäkerhetsfaktorer kring migration till exempel hur migration påverkas av fortsatta reserestriktioner på grund av coronapandemin och konflikter i världen. Migrationsverkets bedömning är att konsekvenserna av den väpnade konflikten i Ukraina än så länge är svåra att överblicka. Det är möjligt att konflikten leder till ett högre mottagande av asylsökande i Sverige.

Malmö stads migrationsprognos från september 2021 visar att antalet nyanlända som Malmö förväntas ta emot ligger på en låg nivå jämfört med tidigare år. Malmö beräknas ta emot i genomsnitt runt 260 nyanlända per år i jämförelse med nästan 1 000 personer under 2019 och cirka 400 under 2020.

Ett jämnt mottagande av nyanlända under flera års tid ger bättre planeringsförutsättningar för nämnden. Påverkan på nämndens verksamheter redovisas i avsnittet *förändring och utveckling av nämndens verksamhet*.

Regeringen har aviserat de planerar att avveckla lagen om eget boende (EBO) för att minska segregationen. De planerar att besluta om ett tilläggsdirektiv till utredningen *Ett ordnat initialt mottagande av asylsökande*. Nämnden bevakar utredningen och hur den kan komma att påverka mottagandet i Malmö framöver.

En god och jämlik hälsa i Malmö

SKR har tillsammans med kommuner och regioner tagit fram *Strategi för hälsa* med mål och indikatorer. Målsättningarna har ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv och är satta för att kunna skapa en samsyn kring prioriteringar inom skola, socialtjänst, vård och omsorg samt hälso- och sjukvården. Det övergripande målet är *en god och jämlik hälsa*.

Indikatorerna inom strategi för hälsa visar att det finns utmaningar i Malmö ur ett folkhälsoperspektiv, bland annat gällande ekonomiskt utsatta hushåll, nyanländas etablering på arbetsmarknaden och slutförande av gymnasiestudier. Indikatorerna visar på en större utsatthet i Malmö jämfört med andra kommuner vilket i sin tur innebär att sannolikheten är högre att Malmöbor har behov av stöd och hjälp från nämndens verksamheter.

Ur ett barnperspektiv är en god och jämlik hälsa angelägen. I *Strategi för hälsa* beskrivs att barn som kommer från en lägre socioekonomisk position har större sannolikhet att bli inskrivna på sjukhus, få sämre betyg samt få ekonomiskt bistånd och sämre hälsa som unga vuxna.

Långsiktiga effekter av coronapandemin för utsatta grupper

Under det senaste året har flera nationella aktörer publicerat rapporter där de drar slutsatsen att det finns

en risk för att utsatta grupper har drabbats hårdast av pandemin och att barn och unga kommer att påverkas även på längre sikt.

Vårdanalys drar i sin rapport *Under rådande omständigheter* slutsatsen att pandemin sannolikt kommer att ”leda till ett ökat behov av stöd från socialtjänsten, särskilt i grupper och områden som redan är utsatta”. De rekommenderar därför att det i kommunerna finns en ”beredskap för hur ökade behov ska hanteras och förebyggas”. Även Folkhälsomyndigheten, Statistiska centralbyrån och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har gjort liknande bedömningar under 2020 och 2021.

Föregående avsnitt om en god och jämlik hälsa visade att Malmö hade sämre resultat än genomsnittet på flera indikatorer som bidrar till en god hälsa. Därför finns det en stor risk att pandemin får långsiktiga och varaktiga konsekvenser i staden. Nämnden bedömer att behovet av insatser från socialtjänsten kommer att kvarstå och det finns en risk för fortsatta ökningarna i antalet anmälningar som leder till fler insatser.

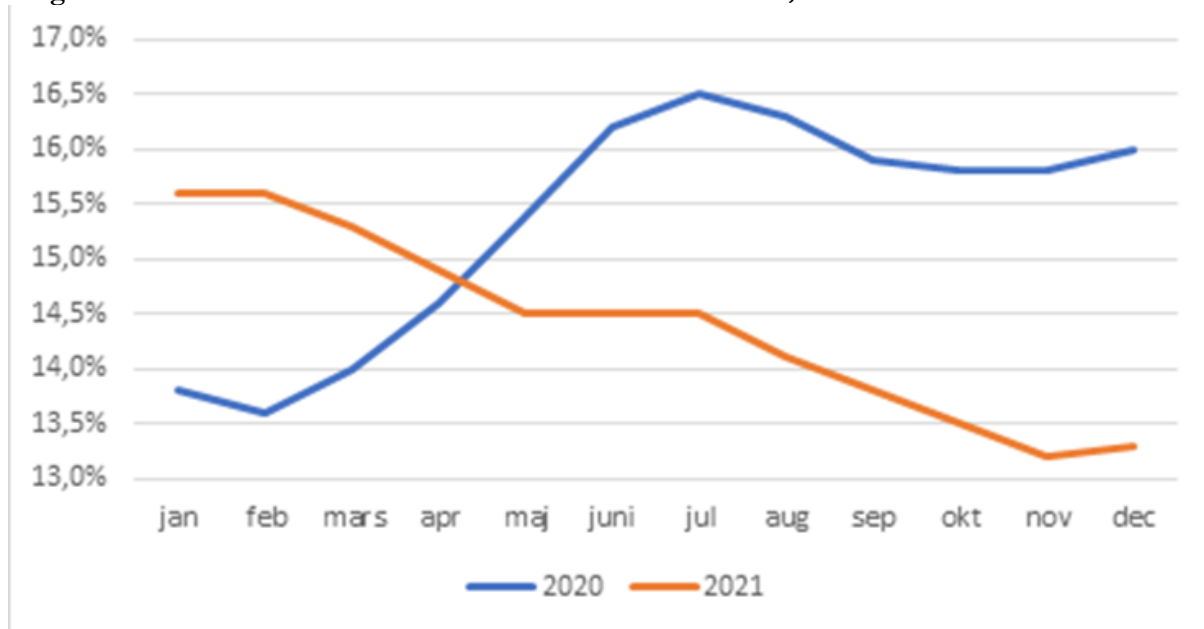
Återhämtning och tillväxt på arbetsmarknaden

Arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser påverkas av konjunkturen och läget på arbetsmarknaden. Utvecklingen påverkar Malmöbornas möjligheter att bli eller förbli självförsörjande.

Regeringens senaste prognos för konjunkturen visar på en stark återhämtning och tillväxt inom svensk ekonomi. Den fortsatta utvecklingen av pandemin, leverans- och utbudsstörningar samt hög inflation lyfts som osäkerhetsfaktorer.

Återhämtningen på arbetsmarknaden har under hösten gått avsevärt mycket fortare än vad som prognostiserades tidigare under året. Arbetslösheten i Malmö var i december 2021 lägre än i februari 2020 innan effekterna av pandemin. Utvecklingen följer liknande mönster för samtliga grupper: unga kvinnor och män, utrikes födda samt 18–24-åringar.

Diagram 2: Arbetslösheten i Malmö som andel av arbetskraften, 16-64 år

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

Även långtidsarbetslösheten (12 månader eller mer) i Malmö minskade under andra halvåret 2021. I december var 11 687 personer långtidsarbetslösa vilket motsvarar 52 procent av de arbetslösa. Att nästan 12 000 Malmöbor är långtidsarbetslösa innebär en fortsatt hög risk för att fler Malmöbor kan komma att behöva ekonomiskt bistånd. Arbetsförmedlingen bedömer i sin senaste prognos för riket att effekterna av pandemin är långvariga och att långtidsarbetslösheten kan ligga kvar på en hög nivå under en tid framöver.

Det behövs fler bostäder för hushåll med låga inkomster

Malmö stads *Befolkningsprognos 2021-2031* visar att bostadsbyggandet prognostiseras att minska från år 2021 fram till år 2027 men att det under den kommande 10 års perioden kommer att byggas fler bostäder i Malmö än vad som är motiverat av befolkningsökningen.

Bostadsbyggandet i Malmö var under 2021 fortsatt högt och 2 840 bostäder blev klara under året samtidigt som 3 760 bostäder påbörjades. Byggtakten är alltså fortsatt hög i Malmö och bostadsbristen minskar.

Malmö har en relativt låg andel lägenheter i hyresrätt och hyrorna är fortsatt höga jämfört med socioekonomiskt liknande kommuner. Stadskontorets rapport *Flyttkedjeanalys för nybyggnation i Malmö* (2019) visar att det frigörs flest hyresrätter och bostäder i låginkomstområden om det byggs hyresrätter i låg- eller medelinkomstområden. Samtidigt visar en marknadsanalys från 2020 på ett minskat byggande av hyresrätter på sikt (Marknadsanalys Malmö, Tyréns, 2020).

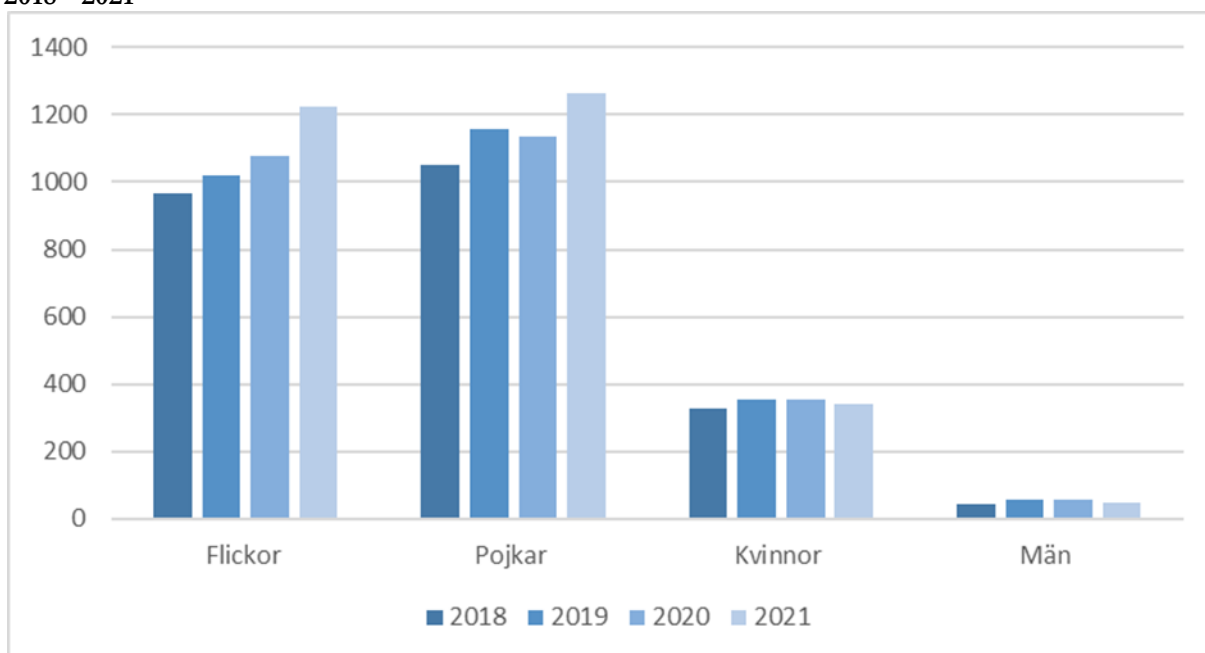
För att kunna tillgodose behovet av bostäder för arbetsmarknads- och socialnämndens målgrupper, krävs att det byggs bostäder för hushåll med låga inkomster. Höga hyreskostnader, särskilt i nybyggnation, är en orsak till att hushåll med ekonomiskt bistånd har svårigheter att uppnå självförsörjning. Den fortsatt höga arbetslösheten i Malmö, som beskrivs ovan, riskerar också att leda till att fler hushåll blir hemlösa eller att hushåll får svårare att själva bära sin hyreskostnad.

Stort behov av stöd och hjälp för att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet

Hur coronapandemin på längre sikt kommer att påverka tryggheten är fortsatt osäkert men det finns en risk för ökat utanförskap och otrygghet i samhället på grund av högre arbetslöshet vilket i sin tur kan leda till ökad psykisk ohälsa samt ökat missbruk och beroende.

Antalet aktualiseringar (anmälningar eller ansökningar) på grund av hot och våld i familjen har ökat årligen under de senaste åren. Under 2021 fick nämnden in anmälningar och ansökningar på grund av hot och våld som avsåg 12 procent fler barn och unga jämfört med föregående år. Den stora ökningen bedöms leda till ett fortsatt stort behov av insatser från nämndens verksamheter. Nämnden ser ett behov av att fortsätta utveckla sitt samarbete med kvinnojourerna för att ge dem långsiktiga förutsättningar att driva sitt arbete.

Diagram 3: Antal personer som aktualiserats på grund av någon form av hot och våld i familjen 2018 - 2021

Källa: Verksamhetssystemet Procapita genom Koll

Trots att färre Malmöbor under de senaste åren varit utsatta för brott och att fler känner sig trygga finns det fortsatt en stor upplevd otrygghet och oro i Malmö. I det offentliga rummet är den allvarliga och organiserade brottsligheten fortfarande en utmaning. Antalet sprängningar och skjutningar har minskat årligen under de senaste fyra åren och fler personer har tagit del av nämndens insatser genom till exempel *Sluta Skjut* och *avhopparverksamheten*.

Nämndens och polisens gemensamma satsningar för att förebygga kriminalitet i Malmö bidrar till att nämnden snabbare når ut med stödinsatser. Utvecklingen är positiv för Malmöborna och för tryggheten i Malmö men leder till ökade behov av nämndens insatser och därmed också till ökade kostnader.

Förändringar i Malmö stad

För att Malmö stad ska kunna bidra till att uppnå de globala målen och bli en socialt hållbar stad finns det ett antal utmaningar som berör nämndens uppdrag och som kräver ett arbete tillsammans i staden. Ett framgångsrikt arbete med dessa utmaningar bedöms innebära bättre livsvillkor för de Malmöbor som har behov av nämndens insatser och bedöms leda till minskade kostnader för staden som helhet.

Att skolnämnderna får bästa möjliga förutsättningar att klara sina uppdrag påverkar också nämndens målgrupper. En positiv skolanknytning och att lyckas i skolan är en viktig skyddsfaktor för barn och unga. Genom utbildning för både barn och vuxna kan fler Malmöbor få förutsättningar för att bli självförsörjande. För de mest utsatta barnen i Malmö är skolnämndernas kompensatoriska uppdrag särskilt viktigt.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Trygga och likvärdiga uppväxtvillkor för barn och unga är en omfattande utmaning för staden. Under de senaste åren har orosanmälningar om barn och unga ökat i snabbare takt än utvecklingen av antalet personer i åldersgruppen. Malmö stads nämnder behöver tillsammans verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas livsmiljöer.

I arbetet med att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser kring barn och unga prioriteras och ges på den arena där barnet/den unge befinner sig. Det gäller flera delar av stadens verksamhet, exempelvis förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamheter. Förebyggande insatser bidrar till att använda samhällets resurser på bästa sätt och till att undvika mer kostsamma insatser längre fram. I Malmökommissionens slutrapport lyfts tidiga insatser fram som högt prioriterat och pågående arbete i Malmö stad har en tydlig koppling till den forskning och de goda exempel som Socialstyrelsen samlat i den så kallade *Kunskapsguiden*.

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna kring barns och ungdomars behov är en viktig förutsättning för tidiga insatser. I Malmö sker denna strukturerade samverkan bland annat genom *Samverkan för barn och unga i Malmö* (SBUM). Denna samverkansgrupp har representanter från flera berörda nämnder, polisen och Region Skåne.

För att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till de barn och unga som behöver det krävs att tidiga och samordnade insatser prioriteras och att resurser avsätts för det gemensamma arbetet. SKR har identifierat gemensam finansiering som en av framgångsfaktorerna i arbetet med tidiga insatser. Nämnderna ser ett behov av en gemensam finansiering för att ytterligare stärka förutsättningarna för arbetet. Statsbidrag såsom satsningen på *sociala insatser i utsatta områden*, som utgår ifrån Socialstyrelsen, skulle exempelvis kunna användas för en sådan gemensam finansiering.

För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser genomför nämnderna ett projekt tillsammans med Region Skåne och polisen – *Trygga barnet*. Genom pilotprojekt under 2022 utvecklas en modell som bygger på gemensamma synsätt, arbetsätt och verktyg för samverkan kring barn och unga. Projektet är en del i Socialstyrelsens och Skolverkets satsning på brottsförebyggande tidiga samordnade insatser och pågår

under åren 2021 till 2023.

I enlighet med kommunfullmäktiges budget för 2022 pågår ett arbete med att utbilda medarbetare från stadens alla förvaltningar om arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Under åren 2021-2023 genomförs ett projekt kring tidiga samordnade insatser riktade till yngre barn och deras föräldrar med syfte att förebygga hedersrelaterat våld. Även detta projekt genomförs inom ramen för Socialstyrelsens och Skolverkets satsning. För att säkra att barn i Malmö kan växa upp fria från hedersrelaterat våld och förtryck krävs att nämndernas arbete ges långsiktiga förutsättningar.

Fri från våld - en gemensam angelägenhet

Det är en mänsklig rättighet att vara fri från våld och att få sin kroppsliga integritet respekterad. Under de senaste åren har antalet anmälningar på grund av hot och våld i familjen ökat (se föregående avsnitt).

En person kan använda våld i olika sammanhang. Den som utsätts i en miljö riskerar ofta att också utsättas på fler ställen. Personen kan vara offer i en situation och våldsutövare vid ett annat tillfälle. Ett effektivt trygghetsarbete behöver därför ske gemensamt av stadens alla nämnder och styrelser. För att minska våldet, och helst få det att upphöra, måste ett nära samarbete finnas med andra myndigheter och aktörer i civilsamhället.

Nämnden har tagit fram förslaget *Fri från våld - en gemensam angelägenhet; Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel 2021–2026* som planeras antas i kommunfullmäktige under 2022. Malmö stad vill med planen förebygga och förhindra våld, medverka till att trygga barn och ungas uppväxtvillkor samt säkra att de som utsätts för kränkningar och våld får stöd och skydd utifrån sina behov. En förutsättning för att planens mål ska kunna uppnås är att dialogen med, och informationen till, Malmöborna utökas och kompetensen stärks i stadens nämnder och bolag.

Fler Malmöbor i självförsörjning

Under 2021 har kraftsamling för fler Malmöbor i arbete bidragit till att fler Malmöbor har blivit självförsörjande och trenden har fortsatt i början på 2022. Det samordnade arbetet med en gemensam målsättning för hela staden har gett resultat och alla nämnder har bidragit till målet. Nämnden bedömer att arbetet behöver fortsätta då det fortfarande finns ett stort antal Malmöbor som med utbildning, matchning och stöd kan bidra till stadens och omvärldens behov av kompetensförsörjning.

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att såväl grundskolenämnden som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är en viktig samverkanspart och framgångsfaktor för att fler Malmöbor ska bli självförsörjande. Samordning av ledning och styrning gagnar de Malmöbor som har behov av utbildning eller studie- och yrkesvägledning för att nå målet självförsörjning.

Att tydligare koppla samman näringslivsutvecklingen i staden med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsfrågorna bedöms bidra till att fler Malmöbor kan ta del av de lediga jobben i staden. En utveckling av gemensamma analyser bedöms också bidra till att alla nämnder delar samma behovs- och målbild. Här kommer bland annat *tillväxtkommissionen* kunna bidra och nämnden bidrar till kommissionens arbete.

Ett samordnat arbete för att motverka hemlöshet

Då ett ordnat boende påverkar barn och ungas förutsättningar för att klara skolan, unga Malmöbors förutsättningar för att etablera sig på arbetsmarknaden eller börja studera och vuxnas möjligheter att ta ett arbete, så bör utsatta gruppernas möjligheter att få en bostad som de har råd att efterfråga prioriteras av samtliga berörda nämnder.

Under 2022 ska ett nytt *Program för bostadsförsörjning* antas i kommunfullmäktige. Programmet kan ha en påverkan på utvecklingen av hemlösheten under åren 2023-2025. De bostadspolitiska målen i Malmö stads nuvarande bostadsförsörjningsprogram innebär bland annat att Malmö stad ska "särskilt verka för att

utsatta grupperns behov tillgodoses" och att MKB ska "erbjuda goda bostadsmiljöer som alla kan efterfråga". Då nämnden under 2021 beviljade tillfälligt boende till i genomsnitt 620 hushåll i månaden, gör nämnden bedömningen att det krävs ytterligare insatser i staden för att tillgången på bostäder och minska hemlösheten.

I en granskning år 2018 rekommenderade Stadsrevisionen kommunstyrelsen att utifrån reglementena förtydliga ansvarsfördelning och gränsdragning mellan de nämnder som har uppdrag som påverkar hemlösheten i staden. Nämnden bedömer att det finns behov av att ytterligare förtydliga ansvarsfördelningen utifrån nuvarande reglementen. Nämnden bevakar frågan i samband med stadskontorets pågående översyn av nämndernas reglementen.

Socialnämndernas gemensamma arbete för kvalitet och effektivitet gentemot Malmöborna

De tre socialnämnderna arbetar för att säkerställa en långsiktigt socialt hållbar utveckling i Malmö, vilket innebär att leverera verksamhet av god kvalitet till målgrupperna och att detta görs på ett effektivt sätt. Några av de mest utsatta Malmöborna har komplexa behov som innebär att de behöver stöd och hjälp från mer än en socialnämnd. Det kan till exempel röra sig om äldre personer som har en psykisk funktionsnedsättning samtidigt med missbruks- och beroendeproblem eller barn med behov av insatser enligt LSS där föräldrarna har behov av stöd på grund av bristande föräldraförmåga.

Nämnderna har ett pågående arbete som syftar till att förbättra kvaliteten för de brukare som har behov av stöd från mer än en nämnd. Genom att förbättra samverkan blir verksamheterna också bättre på att ge rätt insats i rätt tid och kan därmed undvika dyrare, akuta insatser. Det gemensamma arbetet syftar till att skapa en samverkanskultur med förtroende, tillit och förståelse för varandras arbete som grund.

Mer konkret arbetar nämnderna för att ta fram en överenskommelse för hur samverkan ska ske i gränsöverskridande ärenden samt hur insatser ska finansieras. Förhållningssätt, övergripande arbetsprocesser och mötesformer ska beskrivas och implementeras. Nämnderna kommer även att arbeta för att utveckla kunskapen om varandras verksamheter och ansvarsområden, samt tydliggöra hantering av anmälningar och kontaktvägar för Malmöborna och tjänstepersoner.

Ett fortsatt tätt och utvecklat samarbete mellan de tre nämnderna är av stor vikt framöver för att respektive nämnd ska kunna erbjuda Malmöborna en god service och ett gott stöd även där det inte framgår med tydlighet vilket reglemente behovet faller inom. Nämnden välkomnar stadskontorets översyn av nämndernas reglementen för att förtydliga ansvaret för målgrupperna samt i förhållande till den nya socialtjänstlagen och samsjuklighetsutredningen som nämndes i tidigare avsnitt.

Gemensamt arbete för att främja psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan i samhället har ökat under de senaste 10 till 15 åren, både bland barn och bland vuxna. Vuxna i Malmö och i Skåne har också sedan tidigare sämre psykisk hälsa än rikssnittet (källa: Region Skånes folkhälsorapport 2020, Malmö stads hållbarhetsrapport 2017). Sedan början av coronapandemin har bland annat SKR påpekat att det i kristider finns en risk för ökad psykisk ohälsa. Region Skåne, och andra regioner, rapporterade att personer med missbruk och beroende mätte sämre under 2020 och att antalet återfall i missbruk ökade. Personer med psykisk ohälsa behöver ofta hjälp från flera olika myndigheter och nämnder inom Malmö stad. För att kunna tillgodose dessa Malmöbornas behov av stöd och hjälp behövs en sammanhållen vård i staden.

Utveckla arbetet med social respons och samverkan med civilsamhället

I oktober 2019 fattade kommunfullmäktige beslut om att överföra ansvaret för stadens centrala krisstöd till arbetsmarknads- och socialnämnden. Ett omfattande utvecklingsarbete har bedrivits och idag finns utarbetade system och rutiner för att ge krisstöd och social respons vid oönskade händelser i staden, exempelvis skjutningar, sprängningar och bränder.

En betydande del av arbetet vilar på nämndens ordinarie resurser, såsom *Centrum för brottsutsatta och medling* samt fältverksamheterna. Genom ett mer synligt och aktivt krisstöd har antalet Malmöbor som tar kontakt med verksamheterna ökat markant. För att kunna bygga vidare på det goda arbete som görs, där befintliga resurser kan mobiliseras både före, under och efter en oönskad händelse ser nämnden ett behov av att ytterligare resurser tillförs.

En nära samverkan med civilsamhället och lokala aktörer är avgörande för att trygghetsarbetet och den sociala responsen vid oönskade händelser ska ge effekt i form av ökad, synlig närvaro i Malmös områden och för att invånarna ska uppleva större trygghet och stöd. Ett sådant arbete har påbörjats och fortsätter utvecklas i delar av staden. Genom utvecklad samverkan och relationsbyggande kan tilliten och den kollektiva styrkan i ett lokalområde öka och fler aktörer tillsammans kan bidra till Malmös trygghet och sammanhållning. För att kunna fortsätta arbetet, krävs kontinuitet och långsiktighet från stadens sida.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Arbetsmarknads- och socialnämnden utgör som socialnämnd det yttersta skyddsnätet för människor inom nämndens målgrupp som vistas i Malmö stad. Verksamheten fokuserar särskilt på arbetsmarknadsfrågor och ekonomiskt bistånd, barn och unga, människor med missbruk och andra människor i utsatthet. Arbetsmarknads- och socialnämndens ansvarsområde styrs i hög utsträckning av lagstiftning.

Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd

Ett av arbetsmarknads- och socialnämndens huvuduppdrag är att fler Malmöbor ska bli självförsörjande, framför allt genom arbete och/eller studier. Under 2021 minskade det månatliga antalet hushåll som uppbar försörjningsstöd till den lägsta nivån sedan 2012. Antalet unika hushåll i Malmö som vid minst ett tillfälle under 2021 beviljats ekonomiskt bistånd minskade med 8,5 procent jämfört med 2020. Trenden med färre hushåll som beviljas ekonomiskt bistånd har fortsatt även i början av 2022.

Nämndens verksamheter bedriver ett brukarnära arbete med fokus på att alla som kan arbeta, ska arbeta utifrån inriktningen *arbete först* som nämnden har beslutat om. Nämndens verksamheter har i uppdrag att bistå den enskilde med rätt stöd i denna målsättning.

Den första underlagsrapporten till Tillväxtkommissionen, *Malmö arbetsmarknad och arbetslöshet* ([Se tillväxtkommissionens hemsida](#)), belyser de bakomliggande orsakerna till Malmö stads höga kostnader för ekonomiskt bistånd. Rapporten visar att Malmö höga arbetslöshet kan förklaras av en näringslivsstruktur som tycks matcha allt sämre med Malmöbornas kvalifikationer, skillnader i utbildning, segregation kopplat till invandrartäthet och en ökad arbetslöshet hos framför allt utrikesfödda.

Nämndens inriktning, socialtjänstlagens intentioner samt forskning visar att aktiv planering, individuellt anpassat stöd och insatser samt regelbunden uppföljning är en framgångsrik strategi för att få fler personer självförsörjande. Nämnden erbjuder den enskilde möjligheter till parallella, sammanhängande insatser som leder till förflyttningar mot självförsörjning eller direkt till självförsörjning.

För att lyckas i uppdraget behövs ett omfattande samarbete inom nämndens verksamheter, med andra nämnder, med andra myndigheter och med näringslivet. Nämnden har successivt utvecklat ett allt starkare fokus mot näringslivet och arbetsgivare för att fler Malmöbor ska få ett reguljärt arbete efter att ha deltagit i nämndens arbetsmarknadsinsatser. Förvaltningens omorganisation under 2020 bedöms ha lett till effektivare samarbeten som ökar flödena från ekonomiskt bistånd till arbetsmarknadsinsatser och i sin tur till självförsörjning.

Det finns en matchningsproblematik på arbetsmarknaden i Malmö där arbetsgivare har svårt att rekrytera samtidigt som arbetslösheten är hög. Därför fortsätter nämnden också att arbeta riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler deltagare ska kunna ta del av parallella insatser som till exempel att kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier. Samarbete och samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är viktig för att fler personer med en låg utbildningsnivå ska gå vidare till olika former av vuxenutbildning. Detta behov hos Malmöborna visar på vikten av att staden prioriterar vuxenutbildning under kommande år.

Nämnden har ett särskilt fokus på vissa målgrupper med ekonomiskt bistånd:

- Unga vuxna (18-29 år) - gruppen är prioriterad och nämnden arbetar för att fler ska få tillgång till arbetsmarknadsinsatser och avslutas till arbete eller studier. Nämnden ökar samverkan med andra aktörer som till exempel gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden kring unga som varken arbetar

eller studerar. Det finns få insatser till målgruppen via arbetsförmedlingen vilket försvårar samverkan.

- Barnfamiljer - färre barn ska växa upp i familjer som har försörjningsstöd och alla barn ska ha en trygg boendesituation. För de barn som lever i ekonomisk utsatthet eller hemlöshet ska nämnden bidra till att tiden i utsatthet blir så kort som möjligt.
- Personer med långvarigt försörjningsstöd - att bryta långvarigt försörjningsstöd och korta biståndstiderna samt förebygga att fler hushåll har långvarigt försörjningsstöd.

Nämnden ser också behov av att arbeta vidare med insatser som prövats under de senaste åren. *Malmökraften* gör skillnad för några av de mest utsatta på arbetsmarknaden. *Individual placement and support* (IPS) för personer med psykisk ohälsa eller missbruk är en insats som anpassats särskilt efter målgruppens behov av stöd.

Arbetsmarknads- och socialnämnden kommer under perioden att fortsätta att utveckla sitt arbete med att förebygga misstänkta bidragsbrott. Nämnden bedriver och utvecklar arbetet i nära samverkan med andra nämnder och bolag samt i samarbete med statliga myndigheter såsom polisen, Försäkringskassan och Skatteverket.

Nämnden bedömer att det kommunövergripande arbetet med att säkra totalt 1 500 arbetsmarknadsanställningar i staden bör fortsätta under kommande år med ett fortsatt uppdrag från kommunfullmäktige till samtliga nämnder. Malmö stad är en stor arbetsgivare som har möjlighet att introducera Malmöbor med en utsatt ställning på arbetsmarknaden till en stor bredd av yrken. Arbetsmarknadsanställningarna kan också på sikt bidra till Malmö stads kompetensförsörjning.

Boende och hemlöshet

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedriver ett aktivt arbete för att minska den hemlöshet där nämndens ansvar är tydligt enligt lagen och reglementet. Nämndens uppdrag är att tillsammans med tekniska nämnden förebygga och motverka hemlöshet. Uppdraget är att bedöma behov av bistånd till boende till nämndens målgrupper och säkra en god kvalitet på insatserna men inte att lösa det grundläggande problemet med bostadsbrist.

Den nedåtgående trenden, som inleddes hösten 2018, med färre hushåll i behov av bistånd enligt socialtjänstlagen till olika former av akuta och tillfälliga boenden fortsätter. Även antalet hushåll med bistånd enligt socialtjänstlagen till kommunala andrahandskontrakt i lägenheter har minskat. Under samma tidsperiod har också mottagandet enligt bostättningslagen minskat (se *förändringar i omvärlden*).

Sammantaget har minskningen av hemlösheten och mottagandet av nyanlända lett till stora förändringar i behovet av boendelösningar för Malmöborna. Att hantera de förändrade behoven har väsentligt förenklats genom att alla boenden nu är samlade inom organisationen och att bokningen av tillfälliga boenden är samlade hos nämndens bokningscentral. Organiseringen bedöms också leda till en bättre kvalitet för Malmöborna. Utifrån de förändrade behoven fortsätter nämnden att öka effektiviteten i nyttjandet av lokaler och att säkra tillgång till rätt boendeformer för rätt målgrupper.

För att minska kostnaderna och säkra kvaliteten i externa boendelösningar har nämnden genomfört upphandlingar av boende med och utan stöd. Upphandlingar av skyddade boenden för våldsutsatta personer samt akutplatser pågår och planeras slutföras under 2022, under förutsättning att upphandlingsprocessen löper på enligt plan.

Personer som är hemlösa av sociala skäl har större behov av stöd i sitt boende och det kan ta tid att skapa förutsättningar för hushållet att bo självständigt. Nämndens verksamheter behöver fortsätta att utveckla arbetssätt för en mer långsiktig planering för dessa hushåll. Ett samarbete kring arbetsmarknadsinsatser för hemlösa personer kommer att ge ökade möjligheter till självförsörjning vilket i sin tur leder till bättre förutsättningar på bostadsmarknaden.

Nämnden kommer att fortsätta arbeta med kompensatoriska insatser för barn i hemlöshet, genom insatser för barn som bor i nämndens egna boenden och genom specifika insatser till hemlösa familjer med barn

som bor i andra boendelösningar. Nämnden kommer även att samarbeta med civilsamhället kring målgruppen.

Nämnden kommer under perioden 2023 till 2025 att arbeta för att ytterligare öka kostnadseffektiviteten i verksamheten. Nämnden stärker det brukarnära stödet och använder boenden i egen regi mer frekvent. Nämnden kommer fortsätta arbeta med att säkra att Malmöborna får stöd och hjälp för att hitta en egen bostad så snabbt som möjligt. Det minskande behovet av kan leda till att fler boenden behöver friställas eller anpassas till mer flexibel användning.

Individ- och familjeomsorg

Nämndens arbete ska bidra till att barn och unga som kommer i kontakt med socialtjänsten får förutsättningar för en god skolgång och hälsa, att personer med missbruk och beroende får förutsättningar för att självständigt klara vardagen i bostaden och i samhället samt att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet.

Nämndens verksamheter ska göra detta genom:

- Att i ett tidigt skede möta upp barns och vuxnas behov av skydd och stöd och utifrån det agera och erbjuda insatser.
- Minska administration till förmån för stöd och insatser – en utredning ska alltid fokusera på att stödja Malmöbor i att reda ut sina svårigheter och ge ett mervärde för dem som omfattas av den.
- Kraftsamla kring skolelever – en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn och unga är behörighet till gymnasieskolan. Nämnden ska arbeta för att skapa förutsättningar för en god skolgång i samverkan med stadens utbildningsnämnder.

Nämndens arbete med effektivisering inom individ- och familjeomsorgen inriktar sig på att ställa om i verksamheten för att öka antalet insatser i egen regi – både öppenvård och dygnsvård – samt ha fler och flexibla insatser i hela vårdkedjan för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten. Att satsa på tidiga förebyggande insatser är en långsiktig investering för att minska nämndens kostnader vilket beskrivs i avsnittet *gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor*.

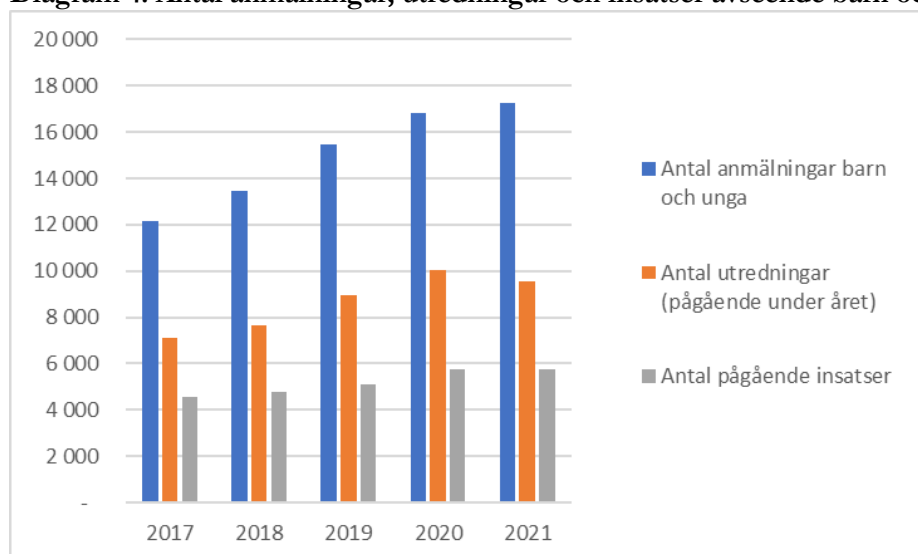
För att kunna genomföra effektiviseringarna krävs en viss satsning i form av både nyinrättade tjänster och införskaffande av lokaler. Nämnden ser detta som en nödvändighet för att kunna bryta den negativa trenden med fler externa placeringar och tillhandahålla vården i Malmö antingen i det egna boendet eller i nämndens egna institutioner.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har under lång tid haft ett ökat inflöde av ansökningar och framför allt orosanmälningar som rör barn och unga. Mellan 2017 och 2020 ökade antalet anmälningar med 12 procent årligen i genomsnitt. Under 2021 var ökningen mindre - två procent fler anmälningar inkom under året jämfört med 2020.

Antalet biståndsbedömda insatser ökade under samma period men inte i samma utsträckning. Mellan 2017 och 2020 ökade antalet pågående insatser med 8 procent årligen i genomsnitt. Även här skedde en inbromsning under 2021 och antalet insatser var i stort sett oförändrat jämfört med 2020.

Det är ännu för tidigt att säga om det rör sig om ett trendbrott inom barn- och ungdomsvården och nämnden kommer att fortsätta bevaka utvecklingen.

Diagram 4: Antal anmälningar, utredningar och insatser avseende barn och unga 2017-2021

Källa: Verksamhetssystemet Procapita genom Koll

Insatser för ungdomar

Socialstyrelsen har i sin statistik visat att pojkar i åldersgruppen 13-17 år är överrepresenterade vad gäller heldygnsinsatser enligt SoL och/eller LVU och detsamma gäller i Malmö. I Malmö fick 294 pojkar i åldrarna 13-17 år heldygnsvård under 2020. Det utgör strax över tre procent av befolkningen i åldersgruppen i jämförelse med två procent i riket som helhet.

Mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar under åren 2015 till 2017 påverkade antalet placeringar i åldersgruppen men sedan 2019 har antalet placeringar minskat i takt med att ungdomarna blivit vuxna. Under våren 2021 återstod cirka 40 placeringar av ensamkommande barn i Malmö.

Enligt befolkningsprognosen för Malmö ökar antalet pojkar i åldern 13-17 år med cirka 500 per år under de närmaste åren.

Om behovet av heldygnsvård ligger kvar på tre procent av pojkarna i åldersgruppen kommer behovet av heldygnsvård öka med cirka 12 placeringar om året under perioden 2023 till 2025. Beräknad kostnadsökning för nämnden, i ett sådant scenario, är runt 7,5 miljoner kronor om året enbart för denna åldersgrupp.

Nämndens och polisens gemensamma satsningar för att förebygga kriminalitet i Malmö har under andra halvåret 2021 lett till ett ökande behov av heldygnsvård för ungdomar. Behoven kan vara svåra att möta med insatser i egen regi då en placering i närområdet ofta inte bedöms som lämplig. Ungdomarna har ibland omfattande vårdbehov vilket också leder till höga dygnskostnader.

Utveckla insatser för våldsutövare

Riksdagen har beslutat att det i socialtjänstlagen (2001:453) ska införas en bestämmelse om att det till socialnämndens uppgifter hör att arbeta för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

För att möta regeringens intentioner och utifrån nämndens positiva erfarenheter av implementeringen av *Sluta Skjut*, en evidensbaserad metod för att motverka organiserad brottslighet, har en förstudie genomförts för ett införande av strategin *Intimate partner violence intervention* (IPVI). Förstudien har genomförts i samverkan med polisen och frivården samt presenterats för styrgruppen för Sluta Skjut. Genom arbetet med IPVI ska Malmö stad tillsammans med andra myndigheter arbeta med att få våldsverkare att upphöra med sitt beteende.

En avsiktsförklaring har upprättats mellan Malmö stad, Polismyndigheten och Kriminalvården som tydliggör en gemensam ambition om att implementera strategin i Malmö. En gemensam arbetsgrupp under projektledning av Malmö stad har tillsatts för att vidare utreda juridiska och verksamhetsmässiga förutsättningar för implementering.

En resursförstärkning för insatser riktade mot våldsutövare är nödvändig för att säkerställa att strategin fullt ut kan genomföras.

Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsgivare

Under 2020 implementerade förvaltningen en ny organisering. Ett av syftena med den nya organiseringen var att säkerställa att Malmöbor får en likvärdig service oavsett var i staden de bor. Under de kommande åren fortsätter arbetet med likvärdiga insatser och arbetssätt inom nämndens verksamheter.

Nämnden har ett fortsatt behov av att rekrytera och behålla medarbetare med lång yrkeserfarenhet och hög kompetens. Nämnden arbetar systematiskt med kompetensförsörjningsarbetet med utgångspunkt i de prioriterade kompetensbehov som har identifierats samt genom de tre satsningsområdena: hållbart arbetsliv, trygg och säker arbetsplats samt framtidens arbetsplats, som alla tre ingår i nämnden kompetensförsörjningsarbete.

Det hälsofrämjande och förebyggande arbetsmiljöarbetet ska prioriteras i linje med förvaltningens gemensamma arbetsmiljömål om ett hållbart arbetsliv och en trygg och säker arbetsplats. Arbetsmiljön ska bidra till att skapa en god hälsa och motivation i arbetet. Inom satsningsområdena kommer ett antal aktiviteter att genomföras på så väl kort som lång sikt och omfattar bland annat utbildningsinsatser och framtagande av gemensamma rutiner.

Coronapandemin har förändrat arbetssituationen för alla medarbetare. Många har arbetat hemifrån och mer digitalt medan de som fortsatt arbeta på sin arbetsplats har fått vidta åtgärder för att förhindra smittspridning. Under 2021 påbörjade nämnden och staden som helhet ett arbete kring *framtidens arbetsgivare*. Syftet är att utreda hur Malmö stad som arbetsgivare kan bli mer attraktiva för sökande. Ett av de första områdena är att utreda hur verksamheten kan dra lärdom av erfarenheter kring hemarbete och digitala möten under pandemin. Både medarbetarnas upplevelser kring arbetsmiljö och brukarnas behov av stöd och hjälp behöver vara delar i arbetet.

Digitalisering

Nämnden har ett omfattande arbete med digitalisering som kommer att fortsätta även under perioden 2023 till 2025. Digitalisering inom nämndens verksamheter bedöms leda till effektivisering, ökad kvalitet, likvärdighet och en förbättrad service till Malmöborna, samt ställer krav på förändrade arbetssätt och digital kompetens inom nämndens verksamheter.

Nämndens fortsatta arbete inom digitalisering inriktas bland annat på att stödja nya arbetssätt och att skapa digitala kontaktvägar för Malmöborna och i samverkan med andra aktörer. I omställningsprocessen till digitaliserade arbetssätt kan det krävas mer resurser i termer av tid för utbildning både för personal och för brukare. I takt med att nämndens digitalisering ökar krävs även fokus på kontinuerlig framförhållning och uppföljning av IT-säkerhet.

Ökad användning av e-tjänster och digitalisering av information har lett till att tid kan ställas om till socialt förändringsarbete, istället för administrativt arbete. Effekterna av digitaliseringsarbetet har realiserats i snabbare takt än beräknat under de senaste åren på grund av coronapandemin. Goda resultat inom ekonomiskt bistånd har inspirerat och digitaliseringsarbetet har breddats till andra delar av verksamheten. Nya och uppdaterade digitala dokumentationssystem kommer att möjliggöra mer komplexa dataanalyser vilket bedöms kunna bidra till kunskap om vilka insatser och arbetssätt som ger bäst effekt.

Nämnden arbetar med digitala brukarnära tjänster, till exempel hjälpmedel inom beroendevården och självskattningsverktyg inom utförarverksamheter, som kan ge brukaren mer inflytande och kontroll över sin egen information och utformning av insatser. Forskning har visat att sådana tjänster kan leda till ökad

självständighet.

Ramavtalet med huvudsystemleverantören för hela socialtjänstklustret löper ut i september 2023. En gemensam upphandling med stadens socialnämnder kommer kräva samfinansiering och tätt samarbete vid behovsinventering inför att definiera funktionskrav. Vidare ingår Malmö stad i SKR:s beställargrupp för socialtjänsten och samarbetar med nationella aktörer och andra kommuner för att möjliggöra informationsutbyte inom området samt gemensamma ramverk för nyttjande av nationella tjänster.

Projektet *säker digital kommunikation* som leds av SKR ska skapa förutsättningar för ett enklare och säkrare informationsutbyte mellan myndigheter. Det kommer dels att bidra till trygghet för Malmöborna genom att personlig eller känslig information inte sprids till obehöriga, dels till effektivare handläggning.

Lokaler

Den nya organiseringen i förvaltningen för med sig att resurser i större utsträckning än tidigare kan samutnyttjas. Nämndens verksamheter arbetar även med ett mer effektivt nyttjande av lokaler bland annat genom att noggrant utvärdera alla hyreskontrakt som löper ut innan de förlängs. Satsning på utökad verksamhet i egen regi (insatser för öppenvård och institutionsvård) kräver viss utökning och anpassning av nämndens lokaler.

Under de kommande åren kommer nämndens verksamheter att ha tomma lokaler på grund av minskat mottagande av nyanlända och minskad hemlöshet som beskrivits tidigare. Om mottagandet av nyanlända ökar på grund av konflikten i Ukraina kan det finnas behov av att använda lokalerna. Nämnden arbetar med att göra boenden mer flexibla och anpassningsbara till flera målgrupper för att minska behovet av externa inhyrningar.

Nämnden lämnar ett boende för personer med missbruks- och beroendeproblematik i förtid under 2022 och löser behovet inom ramen för befintliga lokaler. Det sker även en omflyttning av medarbetare mellan nämndens socialkontor som hanteras inom ramen för befintliga lokaler.

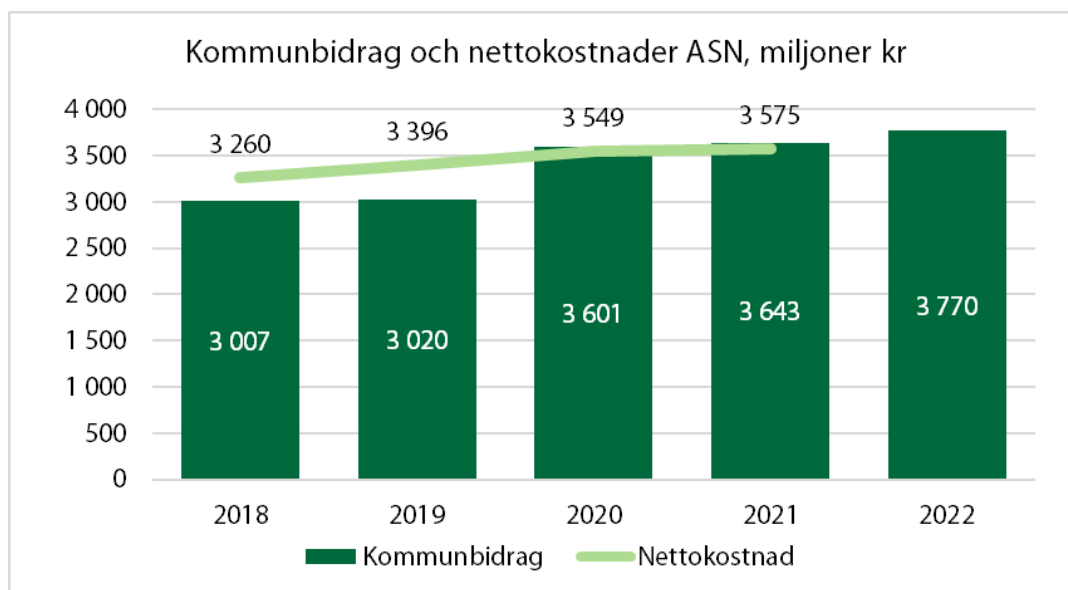
Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Arbetsmarknads- och socialnämnden har sedan 2021 en ekonomisk ram, med fullt resultatansvar, för hela nämndens verksamhet inklusive de tidigare separata ramarna för ekonomiskt bistånd och hemlöshet. De senaste två åren, 2020 och 2021, har kommunfullmäktige utökat nämndens kommunbidrag väsentligt. Samtidigt har nämnden lyckats bromsa nettokostnadsutvecklingen, vilket sammantaget medfört att nämnden redovisat budgetöverskott två år i rad. För 2020 uppgick överskottet till cirka 52 miljoner kronor, eller 1,4 procent av tilldelat kommunbidrag, och för 2021 uppgick överskottet till drygt 68 miljoner kronor, eller 1,9 procent av tilldelat kommunbidrag.

Diagrammet nedan visar utvecklingen av nämndens kommunbidrag 2018–2022 och nettokostnader 2018–2021. Tack vare inbromsningen av nämndens nettokostnader, som endast ökade med 0,7 procent 2021 jämfört med ökningen på 4,5 procent under 2020, bedömer nämnden att förutsättningarna är goda för en ekonomi i balans även 2022. Tilldelat kommunbidrag från kommunfullmäktige medger en nettokostnadsökning under 2022 på drygt 5 procent i förhållande till utfallet 2021.

Det finns en rad osäkerhetsfaktorer som påverkar nämndens verksamheter och ekonomi under kommande år, vilka beskrivits utförligt i tidigare avsnitt. Samtidigt fortsätter nämnden sitt arbete för att bromsa kostnadsutvecklingen inom nämndens ansvarsområden. Sammantaget bedömer nämnden att den nivå på nämndens kommunbidrag som etablerats under 2021 och 2022 behöver bibehållas under 2023 för att upprätthålla en ekonomi i balans och möjliggöra fortsatt arbete med långsiktigt hållbara åtgärder för ökad kostnadseffektivitet med bibehållen kvalitet.

Nämnden arbetar sedan 2020 för löpande effektivisering genom prioritering och omställning av verksamheten. Syftet med beslutade inriktningar och åtgärder är att uppnå en långsiktigt hållbar kostnadseffektivisering samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till. Nämnden beslutade i juni 2021 om ytterligare en plan för kostnadsminskningar med 20 miljoner kronor, med samma generella inriktning som tidigare plan.

Bland de strategier som nämnden antagit ingår *arbete först* för ökad självförsörjning med särskilt fokus på personer med långvarigt försörjningsstöd, barnfamiljer och arbetslösa unga vuxna. Andra strategier som ingår är utvecklat arbete med att förebygga misstänkta bidragsbrott och förhindra felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt reviderade riktlinjer och förtydligad vägledning vid bedömning av hyreskostnader.

Åtgärderna har börjat få effekt och bidrar till minskande kostnader inom ekonomiskt bistånd men det råder osäkerhet om utvecklingen under 2022 och 2023. Dels är det osäkert huruvida de tillfälliga statliga åtgärder som påverkat hushållens behov av ekonomiskt bistånd under pandemin kommer att fortsätta gälla kommande år. Dels råder osäkerhet om utvecklingen av arbetslösheten inom särskilt utsatta grupper i Malmö.

Nämnden gör bedömningen att de resurser som kan frigöras genom ytterligare minskningar av ekonomiskt bistånd bör användas för stärkta arbetsmarknadsinsatser till särskilt utsatta grupper på arbetsmarknaden. Behovet kvarstår av att fortsätta arbeta för att nämndens målgrupper får förankring på arbetsmarknaden, till exempel genom olika former av arbetsmarknadsanställningar. Avvecklingen av extratjänster bidrar till ökade kostnader för nämnden som behöver finansieras, givet att kommunfullmäktiges målsättning om 1 500 arbetsmarknadsanställningar kvarstår även 2023. I nuläget bedöms nämnden ha svårt att finansiera kostnaderna för dessa anställningar fullt ut, även om resurser kan frigöras genom minskade kostnader för ekonomiskt bistånd.

Nämndens åtgärder för att motverka hemlöshet har lett till stora kostnadsminskningar de senaste åren. Kostnadsutvecklingen under 2021 visar däremot på en utplanande trend och kostnadsminskningarna bedöms inte vara lika stora under kommande år. Nämndens effektiviseringsåtgärder väntas fortsatt leda till mer successiva minskningar eller en inbromsning av kostnadsutvecklingen.

Inom individ- och familjeomsorgen är det svårare att uppnå snabba kostnadsminskande effekter genom nämndens åtgärder. Behovet av insatser ökar på vissa områden, med fortsatt höga nivåer av orosanmälningar och insatser till barn och unga samt risk för ökat behov av socialtjänstens insatser i pandemins spår. För att bromsa kostnadsutvecklingen fortsätter utökningen av insatser i egen regi för att kunna tillgodose en större andel av behovet av öppenvård och institutionsplaceringar på ett mer kostnadseffektivt sätt. Samtidigt är det viktigt att upprätthålla nuvarande framgångsrika insatser och samarbeten med bland annat polisen för att förebygga kriminalitet och öka Malmöbornas trygghet i det offentliga rummet. Samverkan med andra förvaltningar och med andra aktörer utanför den kommunala organisationen är en viktig framgångsfaktor i utvecklingsarbetet inom verksamheten.

Individ- och familjeomsorgen arbetar också vidare med omställning till tidiga förebyggande insatser för att kunna stödja barn och familjer tidigare i livet och därmed förebygga mer omfattande insatser i tonår och vuxen ålder. Denna omställning kräver långsiktig uthållighet avseende resurser eftersom det främst är på lång sikt som tydliga effekter kan uppnås. Nämnden bedömer att omställningen är fortsatt nödvändig för att bromsa utvecklingen och säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor för Malmös barn och unga.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer nämnden därmed, vilket också nämnts ovan, att den nivå på nämndens kommunbidrag som etablerats under 2021 (inklusive tilläggsbudget under året) och 2022 behöver bibehållas under 2023 genom uppräknig för befolknings-, pris- och löneförändringar. Däremot bedömer nämnden inte att det föreligger något behov av ytterligare kommunbidragsförstärkningar utöver detta, då ökade resursbehov på vissa områden bedöms kunna finansieras genom effektivisering på andra områden.

Statsbidrag flyktingar

Kommunbidragsramen *Statsbidrag flyktingar* omfattar enbart intäkter i form av vissa riktade statsbidrag som kommunen får för mottagande av nyanlända som fått uppehållstillstånd. Statsbidragen regleras i förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Prognosen för år 2023 är att intäkterna kommer att uppgå till 50 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner

kronor lägre än vad som budgeterats för 2022. Orsaken till förändringen av intäkterna är ett fortsatt lågt mottagande av flyktingar de senaste åren och kommande år. Bedömningen är förknippad med stor osäkerhet och kan behöva justeras inför kommunfullmäktiges fastställande av budget 2023 i november 2022.

Intäkterna avser huvudsakligen schablonersättning för kommunmottagna flyktingar som utbetalas till kommunen per mottagen individ. Enligt gällande regelverk betalas ersättningen ut från Migrationsverket under 24 månader från och med den månad då flyktingen mottagits i kommunen. Utgångspunkten för bedömningen av 2023 års intäkter är därför antal kommunmottagna personer till och med årsskiftet 2021/2022 och antaganden om mottagningsvolymerna framöver. Beräkningen baseras på de ersättningsnivåer som gäller för 2021.

Under 2021 har arbetsmarknads- och socialnämnden, på uppdrag av kommunstyrelsen, utrett förutsättningarna för och tagit fram förslag till fördelning av intäktsbudgeten *Statsbidrag flyktingar*. Uppdraget utgick från stadsrevisionens granskning under 2020 av stadens hantering av statsbidrag från Migrationsverket ("Granskning av statsbidrag från Migrationsverket", SR-2020-66). Förslaget arbetades fram i samarbete med tjänstepersoner från berörda förvaltningar och översändes till kommunstyrelsen i november 2021 (beslut i ASN 2021-11-25, § 369, ASN-2021-5341), med önskan om att förslaget ska sändas på remiss till berörda nämnder, i det fall kommunstyrelsen väljer att gå vidare för att genomföra förslaget. Något beslut om remiss eller genomförande hade ännu inte fattats av kommunstyrelsen vid upprättandet av denna budgetskrivelse.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Ersättningar för asylsökande och nyanlända	Migrationsverket	45 000	30 000
Subventioner av familjehemsplaceringar	Socialstyrelsen	2 000	2 000
Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer	Socialstyrelsen	1 500	1 500
Överenskommelse (mellan SKR och staten) om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2022	SKR	5 000	0
Övriga bidrag			
Anställningsstöd, lönebidrag, nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	205 000	200 000
Momsbidrag	Skatteverket	40 000	40 000
Återbetalning av försörjningsstöd	Försäkringskassan	10 000	10 000
Bidrag Malmökraften (inom Finsam)	Finsam/Skånes kommuner	6 000	0
Bidrag övriga insatser inom Finsam (Avanti och Fram)	Finsam/Skånes kommuner	10 000	10 000
SUMMA BIDRAG		324 500	293 500

Bedömningen av riktade statsbidrag och övriga bidrag är förknippad med osäkerhet då beslut om statsbidrag ofta inte fattas förrän under hösten året innan bidragsåret, eller till och med efter bidragsårets början. Under 2021 fattades till exempel beslut om bidraget för stärkt arbete för att motverka hemlöshet under innevarande år. Samtliga bidrag bygger på att verksamheten har en motsvarande eller högre kostnad än intäkten.

Ersättningar från Migrationsverket för asylsökande och nyanlända betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Intäkterna har minskat väsentligt de senaste åren, till följd av ett minskat mottagande. För 2020 var intäkterna 60 procent lägre än 2019 och 2021 var intäkterna cirka 30 procent lägre än 2020. Med tanke på att mottagandet fortsatt bedöms vara på en låg nivå närmsta åren bedöms intäkterna minska ytterligare 2022 och 2023.

Nuvarande överenskommelse mellan SKR och staten om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention sträcker sig till och med 2022. Bidrag beviljas utifrån ett antal föreslagna mindre projekt, därför är det svårt att bedöma intäktens storlek.

Anställningsstöd och lönebidrag från Arbetsförmedlingen betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Prognosen för dessa bidrag bygger därmed på bedömningar om antal individer med arbetsmarknadsanställningar under kommande år. Bedömningen för 2023 förutsätter att åtgärdsanställningar fortsätter på runt 1500 platser i Malmö stad.

Projektet Malmökraften 2.0 pågår fram till sommaren 2022 men upphör därefter. Därför prognostiseras inga intäkter 2023.

Begäran om investeringsram

Arbetsmarknads- och socialnämndens investeringar utgörs främst av inköp av inventarier till och anpassningar av nya eller förändrade lokaler. Utfallet de senaste åren har legat omkring 4-5 miljoner kronor årligen. Under 2022 genomförs en större flytt av verksamheter som bland annat bedriver arbetsmarknadsinsatser och arbetsmarknadsutbildningar med stora behov av nyinvesteringar i maskiner och inventarier, men inga liknande stora projekt är planerade för kommande år. Samtidigt pågår en omställning av nämndens verksamheter vilket kan komma att påverka behovet av lokaler och därmed av investeringar under de närmaste åren. Nämnden begär därför en investeringsram som är något större än utfallet de senaste åren för att ha marginaler för eventuella tillfälligt ökade behov, men ändå en minskad ram jämfört med tidigare år.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Maskiner, inventarier och lokalanpassningar	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Summa investeringsram	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000